

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

**РЕФЕРАТ**  
**кваліфікаційної роботи**  
**на здобуття освітнього ступеня магістра**  
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»  
за магістерською програмою професійного спрямування  
«Економіка, планування та управління бізнесом»  
на тему: «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства (на  
прикладі ПП «РА-КУРС ПЛЮС»)»

**Виконавець:**

студентка факультету економіки та управління  
підприємництвом

Юрескул Юлія Олександрівна

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Науковий керівник:**

к.е.н., старший викладач

Однолько Вікторія Олександрівна

\_\_\_\_\_  
/підпис/

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** Функціонування підприємства відбувається в умовах постійної конкуренції, що вимагає підвищеної уваги до оцінювання власної конкурентоспроможності та управління нею. Конкурентоспроможність підприємства слід розглядати як результат ефективного формування та використання ресурсного забезпечення, а саме конкурентних переваг. Попри ресурсне забезпечення конкурентоспроможність підприємства обґрунтовує стан інвестиційного, маркетингового, логістичного, інноваційного, соціального розвитку та підтверджує необхідність постійного моделювання його стратегічних засад. Відтак потенціал конкурентоспроможності підприємства залежить від методів та технології формування і забезпечення конкурентних переваг, а особливо від управління виробництвом та реалізацією продукції.

Досягнення конкурентоспроможного стану на ринку є основним завданням підприємства, оскільки це засвідчує зростання обсягу реалізації продукції, послуг, зменшення непродуктивних витрат та підвищення ефективності здійснених витрат, сформованість інтелектуально-кадрового потенціалу, високу інвестиційно-інноваційну активність та фінансову стійкість. Тому бути конкурентоспроможним для підприємства означає функціонувати на ринку, отримувати прибуток, виконувати фіскально-соціальні функції перед державою.

Досвід останніх років засвідчив, що не всі вітчизняні підприємства придатні до ведення ефективної конкурентної боротьби на ринку. Навіть наявність конкурентоспроможної продукції, послуг не дозволяє багатьом з них реалізовувати ці переваги внаслідок відсутності практики використання всього комплексу заходів. В такій ситуації для кожного підприємства стає необхідним аналіз конкурентоспроможності і розробка дієвих засобів щодо її підвищення. У зв'язку з цим, дану роботу, присвячену розгляду кола питань, що торкаються конкурентоспроможності підприємства, яке займається наданням електромонтажних послуг, можна вважати актуальною на сьогоднішній день.

При досить широкій вивченості теоретичних та практичних основ конкурентоспроможності, питання забезпечення конкурентоспроможності електромонтажного підприємства не отримало поки ще належного висвітлення в наявній на сьогоднішній день літературі. В даній роботі проаналізована конкурентоспроможність реального підприємства, розроблені рекомендації по її підвищенню.

Серед великого різноманіття наукових робіт з проблематики конкурентоспроможності підприємств, заслуговують на увагу наукові розробки О.Г. Янкового, М.Д. Балджи, Н.В. Добрової, Н.Є. Сілічевої, О.П. Єльця, Ю.Б. Рубіна, А.Ю. Юданова, Р.А. Фатхудінова, Г.Л. Азоева, Р.Л. Лупака, М.О. Єрмолова, В.Г. Шинкаренка, Л.М. Калашнікова, Д.В. Яцкового.

Надзвичайна актуальність і особлива значущість проблеми, яка досліджується – відсутність системних розробок щодо її рішення стосовно підприємств, що надають електромонтажні послуги, обумовили вибір теми роботи, її мету і задачі.

**Метою** кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних та практичних аспектів конкурентоспроможності підприємства і розробка пропозицій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства, а також їх економічне обґрунтування.

Для досягнення поставленої мети необхідно дослідити наступні **завдання**:

- надати економічну сутність конкуренції і конкурентоспроможності підприємства;
- охарактеризувати методи оцінки конкурентоспроможності підприємства;
- описати фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства;
- надати загальну характеристику підприємства, що досліджується;
- проаналізувати фінансовий стан приватного підприємства «РА-КУРС ПЛЮС»;
- провести оцінку рівня та резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- обґрунтувати дилерську діяльність, як напрямок підвищення конкурентоспроможності;
- економічно обґрунтувати розширення послуг приватного підприємства «РА-КУРС ПЛЮС».

**Об'єктом дослідження** виступає пошук напрямів підвищення конкурентоспроможності ПП «РА-КУРС ПЛЮС».

**Предметом дослідження** є теоретико-методологічні засади забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

**Методи дослідження.** В дипломній роботі використовувались наступні методи: метод порівняльного аналізу для оцінки фінансово-господарської діяльності ПП «РА-КУРС ПЛЮС», сукупність принципів, загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів досліджень, використання яких зумовлено метою та завданнями. Використано метод класичної таксономії для оцінки конкурентоспроможності підприємства. Для виявлення резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства проведено порівняльний аналіз. Розрахунки щодо оцінки рівня підвищення конкурентоспроможності підприємства заняття дилерською діяльністю та впровадження нової послуги проводилися з використанням програмних продуктів «Statistica», «Excel» та «Project Expert».

**Інформаційну базу дослідження** склали нормативно-правові документи, монографії та інші наукові публікації вчених з проблематики управління та забезпечення конкурентоспроможності підприємства, звітні матеріали ПП «РА-КУРС ПЛЮС», власні спостереження автора.

За результатами дослідження підготовлено публікацію до «Наукового вісника» (№6-7, 2018р.) Одеського національного економічного університету на тему: «Фактори конкурентоспроможності електромонтажного підприємства».

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (57 найменувань) та 11-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 117 сторінок. Основний зміст викладено на 96 сторінках. Робота містить 33 таблиці, 8 рисунків.

**Публікації.** За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «Фактори конкурентоспроможності електромонтажного підприємства» // «Науковий вісник», Одеський національний економічний університет, 2018р.

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти конкурентоспроможності підприємства»** надана економічна сутність конкуренції і конкурентоспроможності підприємства; охарактеризовані методи оцінки конкурентоспроможності підприємства; описані фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства

У другому розділі **«Аналіз фінансово-господарської діяльності ПП «РА-КУРС ПЛЮС»** надана загальна характеристика підприємства, проаналізовано фінансовий стан приватного підприємства «РА-КУРС ПЛЮС», проведено оцінку рівня та резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства.

У третьому розділі **«Економічне обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності ПП «РА-КУРС ПЛЮС»** запропоновано дилерську діяльність, як напрямок підвищення конкурентоспроможності, економічно обґрунтовано розширення послуг приватного підприємства «РА-КУРС ПЛЮС».

## ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Сьогодні існує велика кількість тлумачень поняття «конкурентоспроможності підприємства», але не існує єдиного трактування, оскільки частина науковців вважає, що конкурентоспроможність підприємств – це категорія, яка прямо визначається характеристиками їх продукції; інші беруть за основу ефективність виробничого процесу чи стратегічного планування розвитку підприємств, їхню спроможність упроваджувати нові технології та боротися з суперниками на ринках.

На основі цього можна сформулювати загальні характерні ознаки конкурентоспроможності підприємства.

По-перше, конкурентоспроможність підприємства є відносним поняттям і, відповідно, може мати різний рівень по відношенню до різних конкурентів.

По-друге, конкурентоспроможність підприємства тим вища, чим кращі його результати на міжнародних ринках.

По-третє, можна сказати, що конкурентоспроможність підприємства – це результат ефективної господарської діяльності підприємства за умов конкурентного ринку.

По-четверте, конкурентоспроможність підприємства розглядається як комплексна порівняльна характеристика підприємства, що відображає сукупність переваг над конкурентами, гармонійність розвитку підприємства.

По-п'яте, невід'ємною складовою конкурентоспроможності підприємства на ринку є маркетингова складова, а саме: задоволеність споживачів, позитивний імідж, наявність сильної торговельної марки.

По-шосте, в основу конкурентоспроможності підприємства покладена конкурентоспроможність продукції або послуг, яку воно виготовляє або надає. Проте ці категорії, хоч і є взаємозв'язаними, але не тотожними.

2. Сьогодні для вітчизняних підприємств, які проводять свою господарську діяльність на ринку електромонтажних послуг, важливим завданням є підвищення свого конкурентного статусу. З цією метою необхідно проводити оцінку конкурентоспроможності підприємства використовуючи матричні, графічні, індексні, аналітичні та комплексні методи. У сучасній економічній науці для оцінки конкурентоспроможності підприємств та їх продукції використовується понад 100 методів і більше 300 показників. Узагальнюючи існуючі наукові дослідження з цього питання можна представити класифікацію всієї сукупності методів оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства: за способом оцінки (якісні та кількісні); за формою представлення результатів (матричні, графічні та індексні); за ступенем врахування аспектів функціонування підприємства (спеціальні та комплексні); за можливістю прийняття стратегічних рішень (поточні та стратегічні); за напрямом формування інформаційної бази (критеріальні та експертні); залежно від об'єкта оцінки (методи оцінки конкурентоспроможності персоналу, продукції, організації); залежно від конкретизованої мети оцінки (позиціонування у групі, визначення динаміки позицій у групі, визначення конкурентних переваг).

Кожна група методів має свої переваги і недоліки, тому до оцінки конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів варто підходити комплексно – застосовувати систему методів для більш повної оцінки конкурентоспроможності підприємства з урахуванням особливостей його господарської діяльності.

Для оцінки конкурентоспроможності ПП «РА-КУРС ПЛЮС» був використаний метод класичної таксономії. Він дав змогу оцінити вплив основних показників фінансово-господарської діяльності на конкурентоспроможність підприємства.

3. Основними факторами, які впливають на конкурентоспроможність електромонтажного підприємства є інфляція в країні, нехватка кваліфікованих спеціалістів, висока конкуренція на ринку, прогалини в законах та нестабільна політична ситуація в країні.

4. На першому етапі аналізу конкурентоспроможності підприємств відбувається відбір і розрахунок показників, які характеризують результативний показник. Потім, в залежності від того позитивно чи негативно ці показники впливають на рівень розвитку підприємства, їх прийнято розподіляти на фактори-стимулятори та дестимулятори.

5. Другий етап загальної процедури аналізу конкурентоспроможності підприємств передбачає розрахунок інтегральних показників рівня їх конкурентоспроможності: розрахунок відстаней  $d_i$  між всіма підприємствами і еталоном та визначення міри схожості  $\mu_i$  кожного підприємства з еталоном.

Розрахунок даних показників для ПП «РА-КУРС ПЛЮС» та основних

конкурентів свідчить, що найближче за своїми фінансово-економічними показниками до еталону є підприємство ТОВ «Скайтек Інжиніринг».

Загальний резерв підвищення конкурентоспроможності приватного підприємства «РА-КУРС ПЛЮС» за умови повного використання впливу факторів становить 46,095. При цьому воно певні конкурентні переваги по показникам: фондівдачі та коефіцієнту оборотності активів – ефективності використання усього майна підприємства.

6. На основі SWOT-аналізу підприємства та резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства «РА-КУРС ПЛЮС», були визначені проблеми та можливості, які стоять перед компанією. Ці проблеми обумовлені наявними позитивними і негативними факторами всередині компанії, а також наявними зовнішніми погрозами і можливостями. Згідно з цим, виявлені основні стратегічні напрямки щодо поліпшення становища конкурентоспроможності підприємства «РА-КУРС ПЛЮС» в найближчому майбутньому:

- 1) заняття дилерською діяльністю (торгівля електротоварами);
- 2) розширення послуг, які представляє компанія на ринку електромонтажних робіт.

7. Перший напрям, який пропонується з метою підвищення рівня конкурентоспроможності та прибутку підприємства «РА-КУРС ПЛЮС» є заняття дилерською діяльністю. Завдяки торгівлі світлотехнікою чистий прибуток підприємства «РА-КУРС ПЛЮС» зросте до 119,48 тис.грн, в свою чергу конкурентоспроможність збільшиться на 36,292.

8. Другим напрямком підвищення конкурентоспроможності є розширення послуг, які надає підприємство «РА-КУРС ПЛЮС». З цією метою запропоновано зайнятися встановленням домашніх сонячних електростанцій «під ключ». Завдяки цій діяльності чистий прибуток підприємства зросте до 132,77 тис.грн, а рівень конкурентоспроможності збільшиться на 39,106.

## АНОТАЦІЯ

**Юрескул Ю.О. «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства (на прикладі ПП «РА-КУРС ПЛЮС»)).».**

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування ««Економіка, планування та управління бізнесом»». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти конкурентоспроможності підприємства. Визначено сутність поняття конкуренції і конкурентоспроможності підприємства. Наведено методи оцінки та фактори конкурентоспроможності підприємства.

Проаналізовано фінансово-господарську діяльність ПП «РА-КУРС ПЛЮС». Проведено оцінку рівня та резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Запропоновано економічне обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності ПП «РА-КУРС ПЛЮС».

**Ключові слова:** конкуренція, конкурентоспроможність, методи конкурентоспроможності, фактори конкурентоспроможності, прибуток, платоспроможність, рівень конкурентоспроможності, прогнозування.

## ANNOTATION

**Yureskul Y.O. «Ways of increase of competitiveness of the enterprise (on the example of PE «RA-KURS PLUS»)).».**

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, trade and stock exchanges» under the master's program «Economics, planning and business management». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2018.

The work deals with the theoretical aspects of competitiveness of the enterprise. The essence of the concept of competition and competitiveness of the enterprise is determined. The methods of estimation and factors of competitiveness of the enterprise are presented.

The financial-economic activity of the PE «RA-KURS PLUS» was analyzed. An assessment of the level and reserves for improving the competitiveness of the enterprise was conducted.

The economic substantiation of ways of increasing competitiveness of PE «RA-KURS PLUS» is offered.

**Keywords:** competition, competitiveness, methods of competitiveness, factors of competitiveness, profit, solvency, level of competitiveness, prognostication.